

Het Hogeland College

Lauwers *e* Eems VO

REGLEMENT EXAMEN HAVO - VWO
Warffum 2017 – 2018

Inhoudsopgave

1. Begrippenlijst	3
2. Algemene bepalingen	4
Artikel 1: Het examen	4
Artikel 2: Maatregelen bij onregelmatigheden.....	4
Artikel 3: Beroep tegen beslissingen van de directeur	5
Artikel 4: Beroep tegen beslissingen van de directeur	5
3. Regeling schoolexamen	5
Artikel 5: Het schoolexamen	5
Artikel 6: Toetsen van kennis, inzicht en vaardigheden	6
Artikel 7: Inlevertermijnen en deadlines van examenonderdelen	6
Artikel 8: Beoordeling	6
Artikel 9: Inzagerecht	7
Artikel 10: Bezwaar tegen beoordeling	7
Artikel 11: Commissie van bezwaar.....	7
Artikel 12: Mededeling beoordeling schoolexamen	7
Artikel 13: Deelname aan het schoolexamen en verhindering van de kandidaat	8
Artikel 14: Gevolgen van verzuim bij schoolexamens	8
Artikel 15: Gedragsregels tijdens de zittingen van het schoolexamen	9
Artikel 16: Herkansing	9
Artikel 17: Bevordering.....	10
Artikel 18: Doubleren en overstappen	11
Artikel 19: Afwijking wijze van examineren	11
Artikel 20: Onvoorziene gevallen	11
4. Regeling centraal examen 2017 – 2018	12
Artikel 21: Beoordeling schoolexamen.....	12
Artikel 22: Eindbeoordeling.....	12
Artikel 23: De rekentoets	12
Artikel 24: Uitslag	12
Artikel 25: Herkansing	13
5. Status onderwijsprogramma	13

1. Begrippenlijst

<i>Afronden op één decimaal:</i>	de eerste decimaal van het getal wordt met één verhoogd als de tweede decimaal vijf of hoger is. Is de tweede decimaal vier of lager, dan verandert de eerste decimaal niet.
<i>Afronden op een geheel getal:</i>	het getal voor de komma wordt met één verhoogd indien het eerste cijfer achter de komma een vijf of hoger is. Is het eerste cijfer achter de komma vier of lager dan verandert het getal voor de komma niet.
<i>Bevoegd gezag:</i>	het stichtingsbestuur.
<i>Bevordering:</i>	toelating tot het onderwijs in een volgend leerjaar.
<i>Centraal examen (CE):</i>	toetsen van vakken die tijdens het landelijk examen worden afgenomen.
<i>Combinatiecijfer:</i>	het rekenkundig gemiddelde van de op een geheel getal afgeronde cijfers voor het profielwerkstuk, CKV vanaf examen 2019 en maatschappijleer (havo) en het profielwerkstuk, CKV vanaf examen 2020, eventueel ANW en maatschappijleer (vwo).
<i>Commissie van bezwaar:</i>	commissie op afdelingsniveau in geval van bezwaar tegen een beoordeling van een onderdeel van het schoolexamen.
<i>Commissie van beroep:</i>	commissie ingesteld in geval van beroep tegen een maatregel van de directeur in geval van enige onregelmatigheid en tegen een beslissing van de rector ten aanzien van een beoordeling.
<i>Directeur:</i>	de rector van Het Hogeland College of de namens deze daartoe gemandateerde.
<i>Doubleren:</i>	het nogmaals deelnemen aan het onderwijs van een bepaald leerjaar.
<i>Eindexamenbesluit:</i>	vwo – havo – vmbo
<i>Examendossier:</i>	het geheel van documentatie van de onderdelen van het schoolexamen zoals die door de kandidaat zijn gemaakt.
<i>Examenonderdeel:</i>	een toets, praktische opdracht, handelingsdeel of profielwerkstuk die onderdeel uitmaakt van het schoolexamen of het centraal examen.
<i>Examinator:</i>	degene die is belast met het afnemen van het examen in een vak.
<i>Herkansing:</i>	het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen.
<i>Herexamen:</i>	het afleggen van een extra toets met het doel één punt extra te halen op het overgangscijfer van een vak om zo alsnog bevorderd te kunnen worden naar een volgend leerjaar.
<i>Inspectie:</i>	de inspectie bedoeld in artikel 3 van de Wet op het onderwijstoezicht.
<i>Kandidaat:</i>	ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.
<i>Onderwijsprogramma:</i>	een beschrijving van alle onderdelen van een leerjaar waarvoor een beoordeling wordt gegeven.
<i>Onregelmatigheid:</i>	een handeling of serie handelingen van de kandidaat die in strijd is met gedragsregels ten aanzien van het examen zoals die voortvloeien uit dit examenreglement en/of een handeling of serie handelingen van de kandidaat die in strijd geacht kan worden met het door de overheid voorgeschreven individuele karakter van examinering. ¹
<i>Praktische opdracht:</i>	een opdracht, een presentatie daaronder begrepen, waarin in de eerste plaats vaardigheden aan de orde komen, gekoppeld aan kennis en inzicht, die van betekenis zijn in het desbetreffende vak en waarvoor een beoordeling in de vorm van een cijfer wordt gegeven.
<i>Profiel:</i>	het profiel bedoeld in artikel 26 Inrichtingsbesluit WVO.
<i>PTA:</i>	Programma van Toetsing en Afsluiting: de beschrijving van alle onderdelen van het schoolexamen.

¹ Toelichting: het begrip "onregelmatigheid" wordt in het Examenbesluit van de overheid niet nader uitgewerkt. Natuurlijk vallen onder het begrip "onregelmatigheid": spieken, praten tijdens het examen, frauderen. Ook passieve vormen van fraude vallen daaronder zoals het laten inzien van eigen werk door anderen of het maken van een foto van het werk. Echter ook zaken als het bij je hebben van een mobiele telefoon, het bij je hebben van een smartwatch, te laat komen of niet op komen dagen bij een schoolexamen, examenwerk niet tijdig inleveren. De sanctiemogelijkheden bij geconstateerde onregelmatigheden zijn door de wetgever voorgeschreven (zie het betreffende artikel).

<i>Profielwerkstuk:</i>	werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo en 320 uur of meer voor havo (artikel 4 Eindexamenbesluit VO).
<i>Schoolexamen (SE):</i>	het geheel van praktische opdrachten, toetsen en handelingsdelen zoals in het programma van toetsing en afsluiting vastgelegd. <i>Tekort:</i> een 5 telt voor 1 tekort, een 4 voor 2 en een 3 voor 3 tekorten.
<i>Vakken, af te sluiten:</i>	vakken waarvoor geen centraal examen bestaat, maar die worden afgesloten met een schoolexamen, te weten CKV, maatschappijleer, rekenen, lichamelijke opvoeding, NLT, wiskunde D en ANW (laatst genoemde alleen voor vwo).
<i>Wettelijke vertegenwoordigers:</i>	ouder(s), voogd(en) en/of verzorger(s) van de kandidaat.

Het schoolexamen, zoals voorgeschreven in het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo vindt voor de afdelingen vwo en havo van Het Hogeland College in het schooljaar 2017-2018 plaats volgens de hieronder weergegeven opzet en bepalingen:

2. Algemene bepalingen

Artikel 1: Het examen

1. De directeur en de examinatoren van de school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
2. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een examen af te leggen.
3. Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen of uit een schoolexamen en een centraal examen.
4. Het schoolexamen bestaat uit schriftelijke en mondelinge toetsen, praktische opdrachten, handelingsdelen en het profielwerkstuk.

Artikel 2: Maatregelen bij onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen (examendossier en centraal schriftelijk examen) of ten aanzien van voortgangstoetsen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, kunnen zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een toets van het schoolexamen of praktische opdracht of het centraal examen.
 - b. het ontnemen van het recht op herkansing (zie: artikel 16) voor het schoolexamen.
 - c. het ontzeggen van de deelname aan één of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen.
 - d. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen.
 - e. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.

3. Alvorens een beslissing ingevolge de tekst onder 2.2 wordt genomen, hoort de directeur de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De directeur deelt de beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In die schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in artikel 3. In het geval van onregelmatigheden bij het centraal schriftelijk examen, wordt de schriftelijke mededeling tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie, en indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.

Artikel 3: Beroep tegen beslissingen van de directeur

1. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur (zie artikel 2 en artikel 10) in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de voorzitter van de examencommissie geen deel uitmaken. Het beroep wordt binnen drie werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de commissie van beroep ingediend, met afschrift aan de directeur.
2. De commissie stelt een onderzoek in en neemt een beslissing binnen twee weken tenzij zij de termijn, met redenen omkleed, heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
3. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid gesteld zal worden het examenonderdeel geheel of gedeeltelijk af te leggen.
4. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de directeur en de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordiger van de kandidaat.

Artikel 4: Beroep tegen beslissingen van de directeur

1. In de commissie van beroep hebben zitting:
 - Twee toezichthoudende leden uit de Toezichthouders van de Stichting Primair en Voortgezet Onderwijs tussen Lauwers en Eems.
 - Eén lid van één van de ouderraden van Het Hogeland College.

Het postadres van de commissie van beroep is:
Postbus 10
9989 ZG Warffum

3. Regeling schoolexamen

Artikel 5: Het schoolexamen

1. Het schoolexamen wordt geheel door de school georganiseerd.
2. De termijn voor het afleggen van het schoolexamen begint bij toelating van de kandidaat tot het vierde leerjaar en nadat de kandidaat kennis heeft kunnen nemen van dit examenreglement.
3. Het schoolexamen wordt uiterlijk een week voor aanvang van het centraal examen afgesloten. Voor praktische opdrachten en handelingsdelen gelden inleverdata die in het PTA zijn opgenomen.
4. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier en wordt als volgt gedocumenteerd:
 - a. de door de kandidaten behaalde resultaten worden centraal op een beoordelingsoverzicht bewaard.
 - b. de examinerator bewaart een exemplaar van de opgaven en van het toegepaste beoordelingsmodel.
 - c. de examinerator bewaart het gemaakte werk minimaal tot en met 31 juli van het betreffende schooljaar. Het werk van het centraal examen wordt tot zes maanden na de uitslag bewaard.
 - d. voor de kandidaat en zijn/haar wettelijke vertegenwoordigers zijn de behaalde resultaten zichtbaar in Magister.
 - e. indien de behaalde resultaten naar het oordeel van de kandidaat niet correct zijn weergegeven in Magister, deelt de kandidaat dit binnen een week mede aan de examensecretaris.
 - f. de kandidaat en de examinerator zijn beide verantwoordelijk voor en houder van alle dossiers inzake een praktische opdracht of handelingsdeel. Indien de kandidaat één of meer nog te

beoordelen dossieronderdelen niet kan overleggen, worden deze onderdelen als niet voltooid beschouwd.

- g. de kandidaat en de examinator zijn verantwoordelijk voor en houder van het profielwerkstuk.
- h. de examinator van het profielwerkstuk legt schriftelijk zijn beoordeling vast. Op verzoek van de kandidaat kan hem hiervan een kopie worden uitgereikt. N.B. De beoordelingsprocedure van het profielwerkstuk is in een apart document vastgelegd.

Artikel 6: Toetsen van kennis, inzicht en vaardigheden

1. De resultaten voor het schoolexamen komen tot stand door beoordelingen van de praktische opdrachten, de handelingsdelen, het profielwerkstuk en de toetsen.
2. Voor ieder vak wordt in het PTA vermeld welke toetsen in welke periode worden afgenomen en welke stof er voor de afzonderlijke toetsen bestudeerd moet worden. Tevens worden de wegingen van de verschillende toetsen vermeld.
3. Aan het eind van de periodes waarin een schooljaar is verdeeld, worden de toetsen afgenomen (zie ook lid 5).
4. Tijdens deze toetsperiodes worden op één dag niet meer dan drie onderdelen van het schoolexamen getoetst.
5. Er kunnen ook toetsen worden afgenomen buiten de in artikel 6 lid 3 genoemde toetsperiodes. De data waarop deze toetsen worden afgenomen en de stof die ervoor bestudeerd moet worden, worden tijdig, tenminste vijf werkdagen van tevoren, bekend gemaakt.
6. Indien een toets op mondelinge wijze plaatsvindt, wordt deze opgenomen. De opname wordt tot een maand na het bekendmaken van de beoordeling bewaard.
7. Wanneer voor het afnemen van een onderdeel van het schoolexamen een landelijke adviesperiode geldt, wordt dit onderdeel binnen deze periode afgenomen.
8. De beschikbare tijd voor de toetsing van onderdelen van het schoolexamen staat vermeld in het PTA.
9. Uiterlijk een week voor de aanvang van de toetsperiode wordt het toetsrooster uitgereikt.

Artikel 7: Inlevertermijnen en deadlines van examenonderdelen

1. In het PTA staat vermeld wanneer praktische opdrachten en handelingsdelen moeten worden ingeleverd of moeten zijn afgerond. Het traject van het profielwerkstuk bevat meerdere inlevermomenten. Dit traject is in een apart document vastgelegd.
2. Wanneer een kandidaat niet op de vastgestelde datum het vereiste heeft ingeleverd of heeft afgerond, resten hem bij hoge uitzondering en dit ter beoordeling van de directeur nog 5 werkdagen om alsnog tot inlevering dan wel afronding van het betreffende programmaonderdeel te komen. Het overschrijden van een deadline kan gevolgen hebben voor:
 - a. de beoordeling van het programmaonderdeel, hetzij doordat door de examinator de sanctie schriftelijk omschreven is in de uitgereikte opdracht, hetzij ten gevolge van een beslissing van de afdelingsconector.
 - b. het aantal herkansingen waarop een kandidaat recht heeft (zie artikel 16.8),
 - c. anders; bij herhaaldelijk in gebreke blijven, ter beoordeling aan de directeur.

Artikel 8: Beoordeling

1. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel meetelt, stelt de examinator de kandidaat zo spoedig mogelijk op de hoogte, doch in ieder geval binnen 10 werkdagen nadat de toets is gemaakt. Voor de praktische opdrachten en handelingsdelen geldt een termijn van maximaal 15 werkdagen na inlevering.
2. Aan ieder onderdeel wordt een cijfer, uitgedrukt in één decimaal toegekend. De beoordeling van het profielwerkstuk en de rekentoets wordt als enige uitgedrukt in een geheel getal.
3. Het gewicht dat aan toetsen en opdrachten wordt toegekend voor de berekening van het eindcijfer voor het SE, wordt vastgesteld door de sectie of door een groep van verwante secties. Dit gewicht wordt als een weegfactor in het PTA opgenomen.
4. De examinator bepaalt aan de hand van de beoordelingen bedoeld onder het eerste en tweede lid het eindcijfer voor het schoolexamen van het desbetreffende vak. Voor zover voor de afzonderlijke onderdelen een bepaald gewicht is toegekend, volgt hij deze gewichtstoekening.

5. Indien een kandidaat voor (een onderdeel van) een vak door twee of meer docenten is geëxamineerd, bepalen deze docenten in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen. Komen zij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van de beoordelingen door ieder van hen.
6. Het eindcijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een getal met één decimaal. Indien het gemiddelde zoals bedoeld in lid 3 en 5 meer dan één decimaal heeft, wordt het afgerond op één decimaal.
7. In afwijking van 8.4, 8.5 en 8.6 worden het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV)² en het vak Lichamelijke Opvoeding (LO) uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel beoordeeld met 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed'.³

Artikel 9: Inzagerecht

1. Schriftelijke toetsen worden binnen 10 werkdagen nadat ze zijn gemaakt, gecorrigeerd en voorzien van een beoordeling, besproken met de leerling.⁴
2. Examenwerk, opgaven en beoordeling worden niet aan de kandidaat meegegeven, ook niet in kopie.

Artikel 10: Bezwaar tegen beoordeling

1. Indien een leerling en/of zijn wettelijke vertegenwoordigers bezwaar maken tegen een beoordeling, doen zij dat in eerste instantie bij de betrokken examinator.
2. Indien de leerling en/of zijn wettelijke vertegenwoordigers het niet eens zijn met de uitleg van de examinator, wordt door de betrokken examinator een onderzoek ingesteld, in overleg met een vakgenoot.
3. Als de leerling en/of zijn wettelijke vertegenwoordigers ook na hernieuwde uitleg bezwaar maken tegen de beoordeling, kan de leerling in beroep gaan bij de corrector.
4. De corrector vraagt advies aan een ad hoc gevormde commissie van bezwaar, die – alvorens te oordelen – informatie inwint bij de leerling, de betrokken examinator en zo nodig bij een vakgenoot van de examinator.
5. De commissie van bezwaar brengt advies uit aan de corrector, waarna deze beslist.
6. Tegen de beslissing van de corrector kan de leerling in beroep gaan bij de commissie van beroep (zie artikel 4).

Artikel 11: Commissie van bezwaar

1. In de commissie van bezwaar hebben zitting:
 - twee docenten
 - één leerling

Artikel 12: Mededeling beoordeling schoolexamen

1. Voor aanvang van het centraal examen deelt de directeur de examenkandidaat schriftelijk mee:
 - a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen.
 - b. de beoordeling van vakken of onderdelen van vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld.
 - c. het combinatiecijfer; het rekenkundig gemiddelde van de op een geheel getal afgeronde cijfers voor het profielwerkstuk en maatschappijleer (havo) en het profielwerkstuk, maatschappijleer en eventueel ANW (vwo).
2. Indien de weergave van de behaalde resultaten niet juist is naar het oordeel van de kandidaat, reageert laatstgenoemde binnen 24 uur na uitreiking van het overzicht bij de corrector.
3. Indien een kandidaat het schoolexamen niet heeft afgerond, wordt hij hiervan voor aanvang van het centraal examen schriftelijk op de hoogte gesteld door de directeur (zie ook artikel 24).

² Voor de cohorten vanaf het schooljaar 2017-2018 wordt CKV met een cijfer gerond en opgenomen in het combinatiecijfer.

³ Zie voor de consequenties van een beoordeling met 'onvoldoende' artikel 24.

⁴ De kandidaat dient er rekening mee te houden dat de periode tussen enerzijds het laatste schoolexamen, de laatste herkansing of het herexamen en de beoordelingen daarvan, anderzijds het centraal examen, in sommige cursusjaren minder dan drie weken bedraagt.

4. De beoordeling voor het schoolexamen blijft bij een deelname aan het Centraal Examen in het tweede of derde tijdvak van kracht.

Artikel 13: Deelname aan het schoolexamen en verhindering van de kandidaat

1. De kandidaat is verplicht aan alle examenonderdelen deel te nemen en het vereiste werk tijdig in te leveren.
2. De kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na aanvang van de zitting tot het examenlokaal toegelaten worden, met uitzondering van zittingen zoals beschreven in lid 3. De kandidaat die later dan het aanvangstijdstip is toegelaten, levert het werk in op het tijdstip dat voor de overige kandidaten geldt.
3. Na aanvang van een zitting van een schoolexamen luistervaardigheid worden geen kandidaten meer tot de examenruimte toegelaten.
4. Indien een kandidaat door ziekte of door andere vorm van overmacht, niet in staat is aan enig onderdeel van het schoolexamen deel te nemen, dienen de wettelijke vertegenwoordigers dit voor of op de dag van het schoolexamen (en wel voor 08.00 uur 's ochtends) schriftelijk of telefonisch aan de afdelingscoördinator te melden. Indien de melding telefonisch is gedaan, moet de telefonische melding schriftelijk worden bevestigd door de wettelijke vertegenwoordigers aan de afdelingscoördinator.
5. Te allen tijde bepaalt de directeur of de kandidaat om een geldige reden verhinderd was.⁵
6. De directeur kan toestaan dat een kandidaat wegens ziekte of zwaarwegende redenen een onderdeel van het examen verzuimt dan wel op een ander tijdstip verricht.
7. Indien een kandidaat met een geldige reden niet in staat is geweest aan de verplichtingen van het schoolexamen, voortvloeiend uit het gestelde in lid 1 te voldoen, bepaalt de directeur het moment waarop de kandidaat alsnog in de gelegenheid wordt gesteld aan de betreffende verplichtingen te voldoen. Behoudens bijzondere omstandigheden kiest de directeur een moment tijdens de eerstvolgende herkansingsperiode. Kandidaten behouden in dit geval het recht op herkansing (Zie: Artikel 14.2).

Artikel 14: Gevolgen van verzuim bij schoolexamens

1. Wanneer een kandidaat (dan wel zijn wettelijke vertegenwoordigers) in gebreke blijft betreffende de melding bedoeld in artikel 13.4, wordt de kandidaat geacht ongeoorloofd afwezig te zijn geweest. In dat geval kunnen de maatregelen genoemd in artikel 2 toegepast worden.
2. Een toets die om geldige redenen is gemist, moet worden ingehaald op de vastgestelde herkansingsdag(en) die volgt op de betreffende toetsperiode. Gemiste toetsen kunnen alleen worden ingehaald als is voldaan aan het gestelde in artikel 13.4 Kandidaten behouden in dit geval het recht op herkansing. De kandidaat die gebruik wenst te maken van dit recht, maakt binnen 5 werkdagen na de bekendmaking van de beoordeling van het inhaalwerk door de examinator afspraken over het moment en de aard van de herkansing met de afdelingscoördinator.
3. Als een toets en vervolgens ook de inhaaltoets om een geldige reden worden gemist, kan – na instemming van de directeur een speciale regeling getroffen worden.
4. Behalve ziekte of achteraf vastgestelde overmacht wordt als geldige reden voor afwezigheid tijdens een toets, alleen aanvaard de van tevoren nadrukkelijk door de directeur gegeven toestemming voor de afwezigheid, die slechts in uitzonderlijke gevallen gegeven wordt en bijvoorbeeld niet wegens deelneming aan een rijexamen of het bezoeken van een vervolgopleiding.
5. Een kandidaat dient 5 werkdagen voor de door de school geplande datum van een mondeling schoolexamen literatuur zijn door de examinator goedgekeurd leesdossier ingeleverd te hebben bij de examinator. Blijft een kandidaat zonder geldige reden in gebreke, dan kan het mondelinge schoolexamen niet plaatsvinden. Dit wordt beoordeeld als ongeoorloofd verzuim (zie: artikel 2) van de kandidaat.

⁵ Zie voor maatregelen bij ongeoorloofd verzuim bij een schoolexamenonderdeel artikel 14.

Artikel 15: Gedragsregels tijdens de zittingen van het schoolexamen

1. De kandidaat mag voor het uitvoeren van de examenopdrachten in het examenlokaal alleen die zaken meenemen die voor de voorgeschreven en toegestane uitvoering van de opgaven noodzakelijk zijn. Persoonlijke bezittingen zoals tassen, boeken, elektronische apparatuur, mobiele telefoons en dergelijke behoren daar niet toe, met uitzondering van hetgeen beschreven is in lid 2. De persoonlijke bezittingen worden op de daartoe bestemde plaats neergezet.
2. De kandidaat mag tijdens examens gebruik maken van hulpmiddelen, zoals vermeld in de regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens die is vastgesteld door het College van Examens. Tevens mag hij beperkt eet- en drinkwaren meenemen. Hierbij worden de bepalingen in lid 3 in acht genomen.
3. De toegestane hulpmiddelen bedoeld in lid 2 kunnen gecontroleerd worden voor of bij aanvang van de zitting door een toezichthouder. Indien het hulpmiddel ongeoorloofde informatie bevat, kan de toezichthouder bepalen dat de kandidaat geen gebruik mag maken van het hulpmiddel. De school stelt geen vervangend hulpmiddel ter beschikking.
4. Papier en kladpapier worden aan de kandidaat in het examenlokaal ter beschikking gesteld.
5. De kandidaat maakt het werk met pen of balpen in blauw of zwart, tenzij anders is aangegeven.
6. Het gebruik maken van correctielak of correctietape is niet toegestaan.
7. Tijdens de zitting van het examen, evenals tijdens het uitdelen van het werk, dient er volkomen stilte in het examenlokaal te heersen.⁶
8. Gedurende het examen is het de kandidaat niet toegestaan zich zonder toestemming van de toezichthouder uit het examenlokaal te verwijderen.
9. Kandidaten dienen 5 minuten voor aanvang van de toets bij het lokaal aanwezig te zijn.
10. De kandidaat blijft in de zaal gedurende de duur van de zitting.
11. Aan het einde van de zitting levert de kandidaat het gemaakte werk, aantekeningen en opgaven in. Gemaakt werk dat door de kandidaat buiten het examenlokaal is gebracht, mag niet meer worden ingeleverd dan wel door de toezichthouder worden ingenomen.

Artikel 16: Herkansing

Elke kandidaat kan gebruik maken van de volgende herkansingsmogelijkheden ten aanzien van toetsen die onderdeel uitmaken van het examendossier:

1. De leerling van vwo 4 heeft recht op in totaal één herkansing van schoolexamens die in het betreffende cursusjaar worden afgenomen. Er zijn herkansingsmomenten na elke lesperiode. De leerling kan deze herkansing naar eigen keuze over één van de vier herkansingsmomenten verdelen. De leerling mag alleen een toets uit de direct voorafgaande periode herkansen.
2. De leerling van havo 4 heeft recht op in totaal drie herkansingen van schoolexamens die in het betreffende cursusjaar worden afgenomen. Er zijn herkansingsmomenten na elke lesperiode. De leerling kan deze herkansingen naar eigen keuze over de vier herkansingsmomenten verdelen met een maximum van twee herkansingen per herkansingsmoment. De leerling mag alleen toetsen uit de direct voorafgaande periode herkansen.
3. De leerling van vwo 5 heeft recht op in totaal vijf herkansingen van toetsen die in het betreffende cursusjaar worden afgenomen. Er zijn herkansingsmomenten na elke lesperiode. De leerling kan deze herkansingen naar eigen keuze over de vier herkansingsmomenten verdelen met een maximum van twee herkansingen per herkansingsmoment. De leerling mag alleen toetsen uit de direct voorafgaande periode herkansen.
4. De leerling van havo 5 of vwo 6 heeft recht op in totaal vier herkansingen van toetsen die in het betreffende cursusjaar worden afgenomen. Er zijn herkansingsmomenten na elke lesperiode. De leerling kan deze herkansingen naar eigen keuze over de drie herkansingsmomenten verdelen met een maximum van twee herkansingen per herkansingsmoment. De leerling mag alleen toetsen uit de direct voorafgaande periode herkansen.
5. Als het toetscijfer voor het betreffende schoolexamen geldt het hoogst door de kandidaat behaalde cijfer.

⁶ Toelichting: ook tijdens het uitdelen van het werk dient volledige stilte in het examenlokaal te heersen. Dat betekent dat er dus door de kandidaten niet gesproken noch gefluisterd wordt, ook niet als het gaat om 'het lenen van een pen' of iets dergelijks. Overtreding van deze regel kan als een onregelmatigheid worden beschouwd.

6. Ook mondelinge toetsen en luistertoetsen kunnen worden herkanst binnen de onder lid 1, 2, 3 en 4 vermelde regeling. Praktische opdrachten kunnen niet worden herkanst.
7. Deelname aan een herkansing kan alleen plaatsvinden na schriftelijke aanmelding bij de afdelingscoördinator vóór een aangegeven tijdstip.
8. Indien een leerling een praktische opdracht of een handelingsdeel niet tijdig inlevert gebruikt de leerling hiermee een mogelijkheid tot herkansing.

Artikel 17: Bevordering

1. Bij de bevordering wordt gekeken naar de resultaten op het eindrapport. Dit eindrapport bestaat uit de op gehele getallen afgeronde cijfers van de verschillende vakken en het combinatiecijfer. Er zijn een paar bijzonderheden:
 - a. Het cijfer voor het kunstvak is het gemiddelde van het op één decimaal afgeronde cijfer voor kunst algemeen en het op één decimaal afgeronde cijfer voor het specifieke kunstonderdeel (drama, muziek of beeldende vormgeving).
 - b. De vakken CKV (geldt alleen voor de huidige vwo 5 klassen), LO en S&S worden niet met een cijfer beoordeeld, maar met: niet voldoende, voldoende of goed.
 - c. Het combinatiecijfer is aan het eind van vwo 6 het gemiddelde van de op gehele getallen afgeronde cijfers voor eventueel ANW, maatschappijleer, het profielwerkstuk en voor de cohorten vanaf het schooljaar 2017-2018 ook het vak CKV.
Aan het eind van havo 5 is het combinatiecijfer het gemiddelde van de op gehele getallen afgeronde cijfers voor maatschappijleer, het profielwerkstuk en voor de cohorten vanaf het schooljaar 2017-2018 ook het vak CKV.
Omdat deze cijfers pas in het eindexamenjaar compleet zijn, is het combinatiecijfer:
 - in havo 4 het cijfer voor maatschappijleer en CKV,
 - in vwo 5 het gemiddelde van de op gehele getallen afgeronde cijfers voor maatschappijleer en voor de cohorten vanaf het schooljaar 2017-2018 ook het vak CKV.
2. Een leerling wordt bevorderd van havo 4 naar havo 5, of van vwo 4 naar vwo 5, of van vwo 5 naar vwo 6 indien:
 - a. er niet meer dan één tekort op het eindrapport voorkomt, of:
 - b. er twee tekorten op het eindrapport voorkomen en daarbij twee compensatiepunten behaald zijn, of:
 - c. er één eindcijfer 5 en één eindcijfer 4 behaald zijn en daarbij drie compensatiepunten behaald zijn.
 - d. bij het combinatiecijfer wordt voor toepassing van het gestelde in A t/m C het rapportcijfer vervangen door het gemiddelde SE-cijfer als dit laatste cijfer hoger is dan het rapportcijfer.
 - e. bij de eindcijfers mag niet meer dan één 5 voorkomen in de vakken Nederlands, Engels en wiskunde, de overige cijfers moeten minimaal een 6 zijn. Indien de leerling geen wiskunde heeft geldt deze regel alleen voor Nederlands en Engels.
 - f. de lerarenvergadering legt een leerling voor één van de vakken een herexamen op, wanneer een leerling één tekort teveel dan wel één compensatiepunt te weinig heeft om aan de overgangsnorm te voldoen. De lerarenvergadering bepaalt de stof voor het herexamen. Wanneer dit een SE-toets betreft, telt het resultaat van de extra herkansing mee voor het examendossier.
 - g. alle handelingsdelen naar behoren zijn afgerond en dat LO minimaal beoordeeld is met een voldoende. Voor de huidige vwo 5 klassen geldt dat ook CKV minimaal beoordeeld is met een voldoende.
 - h. in vwo 4 geldt dat de beoordeling voor het vak 'Science en Society' voldoende moet zijn.
 - i. als een leerling niet kan worden bevorderd, brengt de lerarenvergadering advies uit met betrekking tot de voortzetting van de studie.
3. De toetsen en de praktische opdrachten behorend tot het examendossier leiden tot een cijfer voor het schoolexamen. Deze toetsen en opdrachten tellen eveneens mee voor het overgangsrapport.

Artikel 18: Doubleren en overstappen

1. Een leerling die niet bevorderd wordt in de bovenbouw havo/vwo of een kandidaat die voor het eindexamen is gezakt, moet in principe alle examenonderdelen van het betreffende leerjaar overdoen.
2. Voor de volgende vakken geldt een speciale regeling bij doubleren of zakken:
 - a. Voor het vak Science & Society in vwo 4 geldt dat het vak niet opnieuw gevolgd hoeft te worden als het vak met een voldoende of goed is afgerond.
 - b. Voor het vak Maatschappijleer in havo 4 en vwo 5 geldt dat het vak niet opnieuw gevolgd hoeft te worden als het eindcijfer afgerond een 7 of hoger was. Is het eindcijfer lager dan worden alle onderdelen van het vak opnieuw gevolgd.
 - c. Voor het vak CKV in havo 5 en vwo 5 geldt dat het vak niet opnieuw gevolgd hoeft te worden als de eindbeoordeling voldoende of goed was.
Voor leerlingen die in schooljaar 2017-2018 voor de tweede keer het vierde leerjaar doen, geldt de overgangsregeling die opgenomen is in het PTA.
 - d. Voor de deelvakken Kunst (beeldend, muziek, drama) in havo 5 en vwo 5 geldt dat de vakken niet opnieuw hoeven te worden gevolgd als de eindbeoordeling een voldoende was.
 - e. Voor het profielwerkstuk in havo 5 en vwo 6 geldt dat het niet opnieuw hoeft te worden gemaakt als het cijfer een 7 of hoger is.
3. Voor het profielwerkstuk (PWS) geldt in principe dat deze niet in het voorexamenjaar gemaakt wordt. Voor doubleurs kan hiervan worden afgeweken na toestemming van de conrector. Gezakte kandidaten die hun PWS-cijfer willen verbeteren krijgen hiertoe de gelegenheid.
4. Voor praktische opdrachten geldt dat doubleurs en gezakte kandidaten deze niet opnieuw hoeven te maken als het cijfer een 7 of hoger is.
5. Een leerling die in het bezit is van het diploma havo kan overstappen naar het vijfde leerjaar van het vwo. De leerling is dan vrijgesteld van het volgen van onderwijs in de vakken Science & Society, maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming.
6. De door de gegeven vrijstelling(en) vrijgekomen studielasturen worden samen met de afdelingscoördinator en nieuwe mentor nader ingevuld aan het begin van het schooljaar. De vrijgekomen studielast wordt per definitie op school ingevuld.

Artikel 19: Afwijking wijze van examineren

1. In geval van een handicap zoals slechtziendheid of dyslexie kan de directeur besluiten tot een afwijking van de gebruikelijke manier van examineren. In de meeste gevallen moet er een deskundigenverklaring overlegd worden om te kunnen besluiten tot een aangepaste manier van examineren. De aanpassing kan o.a. bestaan uit een verlenging van schriftelijke toetsen met ten hoogste 30 minuten.
2. Als een kandidaat minder dan zes jaar in Nederland is en Nederlands niet zijn moedertaal is, kan eveneens worden afgeweken van de gebruikelijke wijze van examineren. In dat geval kan de examentijd verlengd worden met ten hoogste 30 minuten en is het gebruik van een verklarend woordenboek toegestaan.
3. De regeling ten aanzien van verlenging bij toetsen is als volgt:
Toetsduur 60 minuten: 10 minuten verlenging
Toetsduur 90 minuten: 15 minuten verlenging
Toetsduur 120 minuten: 20 minuten verlenging
Toetsduur 150 minuten: 25 minuten verlenging
Toetsduur 180 minuten: 30 minuten verlenging

Artikel 20: Onvoorziene gevallen

1. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur.

4. Regeling centraal examen 2017 – 2018⁷

Artikel 21: Beoordeling schoolexamen

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een getal met één decimaal lopende van 1,0 tot en met 10,0 (zie artikel 8).
2. In afwijking van het eerste lid, moeten de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld zijn met 'voldoende' of 'goed'⁸.
3. In afwijking van het eerste lid, wordt het resultaat op de rekentoets afgerond op een heel getal.⁹
4. Op de cijferlijst worden alle vakken vermeld die als zelfstandig vak becijferd worden, evenals het profielwerkstuk.
5. Voor de bepaling van de uitslag worden de cijfers voor het profielwerkstuk en maatschappijleer (havo) en het profielwerkstuk, maatschappijleer en ANW (vwo) op gehelen afgerond en vervolgens rekenkundig gemiddeld in het combinatiecijfer. Ten aanzien van het combinatiecijfer geldt dat de samenstellende delen hiervan (dus de cijfers voor de desbetreffende vakken en het profielwerkstuk) geen van alle lager mogen zijn dan een 4.
6. Het cijfer voor de vakken Kunst (muziek), Kunst (drama), Kunst (beeldende vormgeving) is het gewogen gemiddelde van de schoolexamencijfers die behaald zijn voor Kunst algemeen (10%) en de schoolexamencijfers voor de specifieke onderdelen (muziek, drama en beeldende vormgeving; 90%).

Artikel 22: Eindbeoordeling

1. De eindbeoordeling van het examen (SE en CE) wordt uitgedrukt in hele cijfers op de schaal van 1 tot en met 10, of met de aanduiding 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed'.
2. Als een vak een schoolexamen en een centraal examen (CE) kent, is het eindcijfer het rekenkundig gemiddelde van het SE-cijfer en het CE-cijfer. Is dit cijfer niet een geheel getal, dan wordt het afgerond tot een geheel getal.
3. Als een vak geen CE kent, dan wordt het cijfer voor het schoolexamen afgerond op een geheel getal.
4. Als onderdelen van het examen niet centraal worden getoetst en in het schoolexamen geen cijfer krijgen (CKV en LO), dan wordt in het geval van CKV en LO de kwalificatie 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed' gegeven.¹⁰

Artikel 23: De rekentoets

1. De rekentoets wordt vier keer afgenomen: een keer in het voorlaatste leerjaar en drie keer in het examenjaar voor havo en twee keer in het voorlaatste leerjaar en twee keer in het examenjaar voor het vwo.
2. De kandidaat is verplicht de rekentoets één keer te maken. Deelname aan de drie herkansingsmogelijkheden is vrijwillig.
3. Het op de rekentoets behaalde resultaat vervalt bij doubleren in het voorlaatste leerjaar en bij zakken in het eindexamenjaar. De rekentoets moet in die gevallen tenminste één keer opnieuw gemaakt worden.

Artikel 24: Uitslag

Aan het centraal examen (CE) mag worden deelgenomen, nadat het schoolexamen is afgerond. Dat betekent dat de onderdelen die becijferd worden, van een cijfer moeten zijn voorzien en dat de vakken CKV en lichamelijke opvoeding de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' moeten hebben.

1. Een examenkandidaat is geslaagd als hij het centraal examen (binnen één schooljaar) heeft afgelegd en
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het Centraal Examen behaalde cijfers ten minste

⁷ Voor wat betreft de regels van het Centraal Examen wordt verwezen naar het boekje 'Informatie Centraal Examen havo/vwo' dat aan de leerlingen wordt uitgedeeld.

⁸ Zie voor de consequenties van een beoordeling met 'onvoldoende' artikel 24

⁹ Zie voor de opname van de rekentoets in de slaag/zakregeling artikel 24

¹⁰ Zie voor de consequenties van een beoordeling met 'onvoldoende' of 'niet behaald' artikel 24

- a. 5,5 is en
 - b. alle eindcijfers 6 of hoger zijn, of
 - c. er één eindcijfer 5 is behaald en alle overige eindcijfers 6 of hoger zijn, of
 - d. er één eindcijfer 4 is behaald en voor de overige vakken als eindcijfers 6 of meer zijn behaald en het gemiddelde van alle eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt of
 - e. er tweemaal een 5 of één 4 en één 5 behaald zijn en voor de overige vakken als eindcijfers 6 of meer zijn behaald en het gemiddelde van alle eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt.
 - f. voldaan heeft aan de kernvakkenregel:
 - Havo: bij de eindcijfers mag niet meer dan één onvoldoende (tenminste een 5) voorkomen in de vakken Nederlands, Engels en wiskunde; indien de leerling geen wiskunde heeft geldt deze regel alleen voor Nederlands en Engels.
 - Vwo: bij de eindcijfers mag niet meer dan één onvoldoende (tenminste een 5) voorkomen in de vakken Nederlands, Engels, wiskunde en de rekentoets.
2. In aanvulling op het eerste lid geldt bovendien dat
- a. de vakken culturele kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel moeten zijn beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'.
 - b. voor geen van de onderdelen van het combinatiecijfer lager dan het eindcijfer 4 is behaald.
 - c. voor havo geldt dat de rekentoets moet zijn gemaakt en voor het vwo geldt dat de rekentoets is afgerond met een 5 of hoger.
3. Een examenkandidaat is cum laude geslaagd voor het eindexamen havo als:
- a. het gemiddelde van de eindcijfers minimaal een 8,0 is.
 - b. geen eindcijfer lager is dan een 6.
 - c. voor de bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 5 voor een extra vak vormt geen probleem voor cum laude.
 - d. het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 6, maar de samenstellende onderdelen mogen wel lager zijn dan 6.

Een examenkandidaat is cum laude geslaagd voor het eindexamen vwo als:

- a. het gemiddelde van de eindcijfers minimaal een 8,0 is.
- b. geen eindcijfer lager is dan een 7.
- c. voor de bepaling worden eventuele extra vakken buiten beschouwing gelaten. Een 6 voor een extra vak vormt geen probleem voor cum laude.
- d. het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 7, maar de samenstellende onderdelen wel lager mag zijn dan 7.
- e. het rekentoetscijfer telt mee voor cum laude.

Artikel 25: Herkansing

1. Nadat de einduitslag van het examen is vastgesteld, heeft elke kandidaat het recht om voor één vak het betreffende onderdeel van het Centraal Examen te herkansen. Deze herkansing vindt plaats in het tweede of derde tijdvak.
2. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde CE geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
3. Indien een kandidaat één of meer onderdelen van het Centraal Examen door ziekte of andere zwaarwegende redenen heeft gemist, mag hij dat (deze) in het tweede of derde tijdvak doen. Dit na de inspectie gehoord te hebben en ter beoordeling aan het bevoegd gezag.
4. De kandidaat heeft recht op drie herkansingen voor de rekentoets binnen de periodes waarin de rekentoets wordt afgenomen.

5. Status onderwijsprogramma

In het PTA van de vierde klassen en vwo 5 staat naast alle onderdelen uit het Programma van Toetsing en Afsluiting ook een onderwijsprogramma weergegeven. Dit onderwijsprogramma is een zo goed mogelijke indicatie van het programma tijdens het schooljaar. Er kunnen echter, in tegenstelling tot het PTA, geen rechten aan worden ontleend.